

Question Bank

B .A. (Part III), (Semester V), (CBCS Pattern)

SANSKRIT (DSE), (Paper - IX)

तर्कसंग्रह

Sub. Code – 75608

प्रश्न१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

(०५)

१) तर्कसंग्रहस्य कर्ता ----- ।

(अ) केशवमिश्रः

(ब) जगदीशः

(क) अन्नभट्टः

(ड) कौण्डभट्टः

२) इन्द्रियं ----- घ्राणं नासाग्रवृत्ति ।

(अ) गंधग्राहकम् ।

(ब) रूपग्राहकम् ।

(क) रसग्राहकम् ।

(ड) स्पर्शग्राहकम् ।

३) -----ज्ञानमुपमितिः ।

(अ) संज्ञासंज्ञिसंबंध

(ब) परामर्शजन्यम्

(क) संस्कारजन्यम्

(ड) इन्द्रियार्थसन्निकर्षजन्यम्

४) चक्षुर्मात्रग्राह्यो गुणो ----- ।

(अ) गन्धः

(ब) रसः

(क) स्पर्शः

(ड) रूपम्

५) आप्तवाक्यं ----- ।

(अ) पदसमूहः

(ब) शक्तिः

(क) शब्दः

(ड) अर्थः

६) नित्यमेकमनेकानुगतं ----- ।

(अ) विशेषः

(ब) अभावः

(क) सामान्यम्

(ड) गुणः

७) इन्द्रियार्थसन्निकर्षजन्यं ज्ञानं ----- ।

(अ) प्रत्यक्षम्

(ब) बोधव्यः

(क) द्रष्टव्यः

(ड) मन्तव्यः

८) सप्रकारकं ज्ञानं ----- ।

(अ) निष्प्रकारकम्

(ब) अप्रकारकम्

(क) निर्विकल्पकम्

(ड) सविकल्पकम्

९) ----- ज्ञानं स्मृतिः ।

(अ) परामर्शजन्यं

(ब) संस्कारमात्रजन्यं

(क) प्रमाजन्यं

(ड) अनुभवजन्यं

१०) पदानामविलम्बेनोच्चारणं ----- ।

- (अ) संनिधिः (ब) योग्यता (क) आकांक्षा (ड) पदार्थाः
११) ----- हेत्वाभासाः ।
(अ) पञ्च (ब) त्रिविधाः (क) द्विविधं (ड) षष्ठ
१२) तर्कसंग्रहानुसारं----- करणम्।
(अ) कार्यनियतपूर्ववृत्ति (ब) साधारणं कारणम्
(क) निमित्तकारणम् (ड) असाधारणं कारणम्
१३) तर्कसंग्रहानुसारं गुणाः
(अ) नवैव (ब) चतुर्विंशतिः (क) एकादश (ड) द्वादश
१४) तर्कसंग्रहानुसारम् आत्मा----- ।
(अ) अणुः (ब) विभुः (क) दीर्घः (ड) मध्यमपरिमाणः
१५) तर्कसंग्रहानुसारम् अभावः ----- ।
(अ) एक एव (ब) द्विविधः (क) चतुर्विधः (ड) त्रिविधः
१६) तर्कसंग्रहानुसारं मनः ----- ।
(अ) परमाणु (ब) विभुः (क) दीर्घम् (ड) मध्यमपरिमाणम्
१७) तर्कसंग्रहानुसारं गन्धः कतिविधः ।
(अ) पञ्चविधः (ब) द्विविधः (क) चतुर्विधः (ड) त्रिविधः
१८) तर्कसंग्रहानुसारं लिङ्गम् ----- ।
(अ) पञ्चविधम् (ब) द्विविधम् (क) चतुर्विधम् (ड) त्रिविधम्
१९) स्मृति किती प्रकारची आहे.
(अ) १६ (ब) ५ (क) २ (ड) ९
२०) तत्र ----- पृथिवी ।
(अ) गन्धवती (ब) रूपरहितवती (क) शीतल स्पर्शवती (ड) उष्ण स्पर्शवती
२१) त्वगिन्द्रियमात्रग्राह्यो गुणः ----- ।
(अ) गन्धः (ब) रसः (क) स्पर्शः (ड) रूपम्
२२) ----- कर्म ।
(अ) चलनात्मकम् (ब) नित्यम् (क) व्यावर्तक (ड) अपरम्
२३) तर्कसंग्रहानुसारं दिशः कति?
(अ) एका (ब) द्वे (क) नव (ड) दश
२४) उष्णस्पर्शवत्त्वं ----- लक्षणम् ।

- (अ) अपाम् (ब) आत्मनः (क) तेजसः (ड) पृथिव्याः
- २५) अन्नंभट्टानी किती पदार्थ सांगितले आहेत ?
- (अ) ०७ (ब) ०९ (क) ११ (ड) १४

प्रश्न२. संक्षिप्त टिपा लिहा.

(१०)

१. पृथ्वी लक्षण व प्रकार
२. सुख लक्षण
३. स्पर्श लक्षण व प्रकार
४. स्नेह लक्षण व स्थिती
५. गुण
६. मन लक्षण व प्रकार
७. कर्म भेद
८. काल लक्षण व प्रकार
९. विपक्ष
१०. विरुद्ध
११. प्रध्वंसाभाव
१२. समवायिकारण
१३. यथार्थानुभव
१४. आप
१५. तेज
१६. वायू
१७. आकाश
१८. दिशा
१९. संख्या
२०. रूप
२१. गंध
२२. परिणाम
२३. पदार्थ
२४. अयथार्थानुभव

२५. आत्मा
२६. कर्माणि
२७. बुद्धिः।
२८. दुःखम् ।
२९. विशेषः
३०. पृथिवी
३१. सामान्यम् ।
३२. द्रव्याणि ।
३३. अभावाः।
३४. गुणाः।
३५. आत्मा
३६. लिंगम् ।
३७. व्याप्तिः।
३८. उपाधिः
३९. परार्थानुमानम् ।
४०. उपादानम् ।

प्रश्न३. मोठे प्रश्न (सामान्यप्रश्न)

(१०)

१. हेत्वाभास म्हणजे काय ते सांगून त्याचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.
२. षड्विध सन्निकर्ष या विषयावर सखोल विवेचन करा.
३. अन्नंभट्टांनी वर्णन केलेल्या पंच हेत्वाभासाचे पूर्ण स्पष्टीकरण करा.
४. अन्नंभट्ट यांचे जीवनचरित्र काळ आणि संपत्ती यावर सविस्तर टिप लिहा.
५. अन्नंभट्ट यांनी वर्णन केलेल्या शब्दप्रमाणाचे पूर्ण स्पष्टीकरण करा.
६. तर्कसंग्रहास अनुसरून उपमितीप्रमाण सोदाहरण स्पष्ट करा.
७. तर्कसंग्रहात सांगितलेले वाक्यार्थज्ञानाचे हेतू स्पष्ट करा.
८. तर्कसंग्रहानुसार अनुमानातील पंचावयव वाक्य पूर्ण स्पष्ट करा.
९. तर्कसंग्रहानुसार द्रव्यांवर सविस्तर निबंध लिहा.
१०. तर्कसंग्रहानुसार पदार्थाचे थोडक्यात विवेचन करा. तर्

१. स्वार्थानुमानम् ।
२. सोपाधिकहेतुः ।
३. आप्तवाक्यम् ।
४. अभावचतुर्विधम् ।
५. पंचकर्माणि ।
६. यथार्थानुभवः ।
७. कारणम् त्रिविधम् ।
८. समवायः ।
९. संस्कारस्त्रिविधः ।
१०. उपादानम् ।
११. लिंगपरामर्शः ।
१२. व्याप्तिः ।
१३. उपाधिः ।
१४. लिंगम् ।
१५. पंचावयववाक्यम् ।
१६. यथार्थानुभवः ।
१७. परार्थानुमानम् ।
१८. द्रव्याणि ।
१९. पदार्थाः ।
२०. पक्षलक्षणम् ।
२१. वाक्यार्थज्ञानहेतुः ।
२२. गंधवती पृथिवी ।
२३. सप्रकारकं ज्ञानं सविकल्पकम् ।
२४. सव्यभिचार - हेत्वाभासः ।
२५. गुणानां औचित्यम् ।

